

Nr 168.

Av herr **Boman** i Stafsund m. fl., om ökat anslag till bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp.

Sedan några år tillbaka lämnar staten bidrag till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp avseende fem eller flera fastigheter. Denna verksamhet, som främst tar sikte på mindre tätorter och samhällen på landsbygden, har tyvärr genom omständigheternas makt hittills fått en mycket begränsad omfattning. Behovet av anläggningar för detta ändamål är fördenskull mycket betydande. Härav följer att bidragsbehovet givetvis också är mycket stort. Belysande för läget är väg- och vattenbyggnadsstyrelsens uppgift i sina petita för nästkommande budgetår, att det den 1 juli förra året förelåg cirka 500 icke slutbehandlade bidragsansökningar, avseende anläggningar för en sammanlagd kostnad av i runt tal 150 miljoner kronor. Huru många ansökningar, som ytterligare kunde inkomma under sådan tid, att de borde tagas i betraktande vid bedömning av behovet av bidragsmedel för budgetåret 1949/50, kunde styrelsen icke med någon högre grad av säkerhet bedöma.

De medelsanvisningar som under de senaste budgetåren beviljats för bidragsverksamheten inom ifrågavarande område ha icke kunnat beräknas med utgångspunkt från att motsvara efterfrågan. De ha i stället måst anpassas dels efter den föreliggande tillgången på materiel och dels till nödvändigheten av att begränsa investeringsverksamheten.

I sina anslagsberäkningar för det nästkommande budgetåret har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utgått ifrån att det på tiden fram till den 1 juli 1950 skulle komma statsbidragsberättigade vatten- och avloppsanläggningar för en kostnad av 90 å 100 miljoner kronor. Det däremot svarande bidragsbehovet beräknades vid en restriktiv tillämpning av gällande bidragsregler uppgå till 30 å 33 miljoner kronor. För att täcka detta behov skulle, om hänsyn togs till den icke disponerade behållningen på anslaget, erfordras ett tillskott av nya anslagsmedel för nästkommande budgetår på omkring 20 miljoner kronor. Med hänsyn till den eftersläpning av utbetalningen av bidragsmedel som äger rum ansåg sig styrelsen kunna begränsa anslagsäskandet till 10 miljoner kronor. Då förutsatte styrelsen emellertid att den skulle erhålla bemyndigande att under budgetåret därutöver bevilja bidrag för sammanlagt ytterligare 10 miljoner kronor, vilka skulle utbetalas först efter budgetårets utgång med anlitanade av senare anvisade anslagsmedel.

Arbetsmarknadsstyrelsen har ansett, att anläggningsverksamheten kommer att bli mindre än vad väg- och vattenbyggnadsstyrelsen räknat med och

uppskattar totalkostnaden för bidragsberättigade anläggningar intill den 1 juli 1950 till högst 80 miljoner kronor. Departementschefen har ansett beräkningen av medelsbehovet osäker även med denna korrigering från arbetsmarknadsstyrelsens sida. Han påvisar att den totala investeringskvoten för vatten- och avloppsanläggningar om 60 miljoner kronor för kalenderåret 1948 icke helt utnyttjats och att kvoten för innevarande år nedsatts till 55 miljoner kronor. Departementschefen förutser således ytterligare minskning av anläggningsverksamheten på detta område och har fördenskull med åberopande av det statsfinansiella läget endast begärt 5 miljoner kronor i anslag för nästkommande budgetår. Vidare avstyrker departementschefen det av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen begärda bemyndigandet att under budgetåret få bevilja bidrag intill 10 miljoner, att utbetalas först efter årets slut med anlitanande av senare beviljade anslag.

Den starka beskränning av anslagen för ifrågavarande ändamål, som ägt rum under de senaste åren, inger allvarliga betänkligheter. Det alltmer ökade behovet av vatten- och avloppsledningar kan härigenom endast till en relativt ringa del täckas. Då anslaget främst kommer till användning inom mindre tätorter på landsbygden utgör nedskärningen av anslagsäskandena en hämsko på dessa orters utveckling. Enligt vår mening är det ett allmänt intresse att stärka dessa orters konkurrensförmåga gentemot de större städerna. Arbetskraften dras icke bara från den rena landsbygden utan även från dessa mindre samhällen till de stora tätorterna. Det kan icke vara en sund utveckling att befolkningen koncentreras till de senare, medan landsbygdsbefolkningen uttunnas.

De nu rådande förhållandena med väsentlig beskränning av verksamheten för vatten- och avloppsanläggningar åstadkomma också orättvisor de mindre samhällena emellan. Enligt uttalanden i 1947 års bostadsproposition skulle i princip krävas anslutning till gemensamhetsanordningar för vattenförsörjning och avlopp som villkor för lån till egnahem i tätbebyggda samhällen. Dessa direktiv torde också tillämpas av vederbörande myndigheter vid låneansökan. Om medelsanvisningen blir alltför snäv kommer detta att leda till att vissa samhällen, i vilka vatten- och avloppsfrågorna alltjämt vänta på sin lösning, vid fördelning av byggnadskvoterna för bostadsproduktionen få stå tillbaka för andra, i vilka dessa frågor redan ha lösts.

Vid behandlingen av anslagsfrågan för vatten- och avloppsanläggningar förra året uttalade statsutskottet att det icke kunde föreligga någon tvekan om det alltmer ökade behovet av sådana anläggningar. Enligt utskottets mening kunde det framlagda förslaget om ett anslag på endast 5 miljoner kronor betecknas som ett absolut minimianslag och att situationen komme att bli mycket brydsam, om de gjorda beräkningarna icke visade sig hållbara. Utskottet tillstyrkte med tvekan Kungl. Maj:ts förslag men gav samtidigt uttryck åt den uppfattningen, att en rikligare medelsanvisning till anläggningar för vattenförsörjning och avlopp borde tagas under allvarligt övervägande, så snart förhållandena medgäve detta.

Med hänsyn till statsutskottets uttalanden hade man väntat att departe-

mentschefen skulle ha övervägt någon ökning av anslaget för nästkommande budgetår. Så har emellertid icke skett, utan departementschefen begär endast samma anslagsbelopp som förra året eller 5 miljoner kronor. Det kan ju inte råda någon tvekan om att detta belopp är otillräckligt. Det är givet, att det ekonomiska läget nödvändiggör en begränsning av investeringsverksamheten, men det måste ju dock bli en avvägningsfråga vilka investeringsbehov som i första hand böra tillgodoses och vilka som utan större olägenheter kunna uppskjutas till en senare tidpunkt. Med hänvisning till vad vi ovan anfört vilja vi ge uttryck åt den meningen att anläggningar för vatten och avlopp tillhöra de investeringsbehov, som i första hand böra tillgodoses. Vi anse därför att den av departementschefen för nästkommande budgetår äskade anslagssumman bör höjas till åtminstone 10 miljoner kronor eller det anslagsbelopp som begärts av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen.

Med anledning av vad som sålunda anförts få vi hemställa,

att riksdagen måtte till Bidrag till anläggningar och vattenförsörjning för budgetåret 1949/50 anvisa ett reservationsanslag av 10 000 000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1949.

David Boman

i Stafsund.

Karl Andersson

i Björkäng.

J. Onsjö.

Arvid Jonsson

i Skedsbygd.

E. Pettersson

i Ersbacken.

Robert L. Jansson

i Aspeboda.

Gunnar Ericsson

i Näs.

K. E. Hansson

i Skediga.

Harald Andersson

i Dunker.

Nils Jönsson

i Rosshol.